

prima instanță: Judecătoria Strășeni, sediul Călărași (E. Bolocan)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (L. Bulgac, Gr. Dașchevici, A. Panov)

## DECIZIE

27 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al  
Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul  
Judecătorii

Svetlana Filincova  
Galina Stratulat  
Dumitru Mardari  
Nicolae Craiu  
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Porcari Petru, reprezentat de avocatul  
Diaconov Vladimir,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Porcari Petru  
împotriva lui Buzîmurga Vasile cu privire la încasarea împrumutului și  
compensarea cheltuielilor de judecată

și la acțiunea reconvențională înaintată de Buzîmurga Vasile împotriva lui  
Porcari Petru cu privire la declararea nulității recipisei,

împotriva deciziei din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care  
a fost admis apelul declarat de Buzîmurga Vasile, a fost casată hotărârea din 19  
octombrie 2018 și hotărârea suplimentară din 12 noiembrie 2018 ale Judecătoriei  
Strășeni, sediul Călărași și a fost emisă o hotărâre nouă

### c o n s t a ț ă:

La 17 ianuarie 2014 Porcari Petru a depus cerere de chemare în judecată  
împotriva lui Buzîmurga Vasile, solicitând încasarea datoriei în mărime de 7040 de  
euro, echivalentul sumei de 125 523 de lei și sumei de 53 800 de lei, iar în total  
suma de 179 323 de lei.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la data de 11 februarie 2011 i-a  
acordat lui Buzîmurga Vasile un împrumut în mărime de 7040 euro și 53800 lei,  
acesta obligându-se să restituie datoria până la data de 01 martie 2011.

După expirarea termenului indicat în recipisă reclamantul s-a adresat pîrîtului  
să îi restituie banii, însă acesta s-a eschivat vădit să-și onoreze obligațiunile.

În drept, cererea de chemare în judecată a fost întemeiată pe prevederile art.  
166- 167 CPC, art. art.602 Cod civil.

Pe parcursul examinării cauzei, Buzîmurga Vasile s-a adresat cu cerere  
reconvențională împotriva lui Porcari Petru, solicitând declararea nulă a recipisei  
din 11 februarie 2011, ca lipsită de efect juridic.

În motivarea acțiunii reconvenționale s-a invocat că în fapt, la perioada  
respectivă, era sufocat de restanțele la creditele primite de la OMF "Microinvest"  
SRL, iar fiind în relații bune cu el, Porcari Petru - administrator al OMF  
"Microinvest" SRL s-a deplasat la domiciliul lui Buzîmurga Vasile și promițându-i

acestui a că va închide singur o parte din sumele restante la acel moment ale GȚ "Buzîmurga Vasile" către OMF "Microinvest" SRL care se cifrau după cum urmează: 141709,54 lei penalitate, 15290,70 lei dobândă, 34800 lei tranșa scadentă, în total suma de 191800,54 lei.

În schimb, Porcari Petru a luat de la Buzîmurga Vasile o recipisă precum că i-a împrumutat acestuia suma de bani în cuantum de 7040 euro și 53800 lei, deși fără a primi careva mijloace financiare în acest sens.

A menționat reclamantul, că Porcari Petru nu și-a respectat promisiunea de stingere a datoriei față de OMF "Microinvest" SRL, or, ca urmare a comportamentului dolosiv și viclean al acestuia, creditul a fost stins ulterior de către fiul Buzîmurga Adrian cu scopul neadmiterii depozitării de bunurile gajate.

Astfel, în temeiul art.228 alin.(1) Cod civil, reclamantul a considerat că recipisa în cauză, a fost încheiată sub imperiul comportamentului dolosiv și viclean al creditorului Porcari Petru, or, ca urmare aceasta poate fi declarată nulă.

A declarat reclamantul, că un alt temei de nulitate a recipisei în cauză, este necorespunderea acesteia condițiilor de formă prevăzute de lege, or, recipisa din 11 februarie 2011 poate servi dovadă a încheierii contractului de împrumut, doar cu condiția că corespunde exigentelor de formă prevăzută de lege, inclusiv dacă este confirmată la momentul întocmirii de ambele părți, care atestă nașterea raportului juridic reciproc obligațional.

A susținut că din conținutul recipisei, se atestă că acest înscris este un act juridic unilateral, deoarece semnatarul acesteia este Buzîmurga Vasile, iar careva semnătură a lui Porcari Petru nu se atestă, iar în lipsa semnăturii confirmative a lui Porcari Petru, conchide că nu se atestă voința expresă a ambelor părți, de a da naștere raportului juridic reciproc obligațional, ceea ce este contrar naturii juridice al contractului de împrumut prevăzut în art.867 Cod civil.

O altă problemă identificată din conținutul recipisei este, că nu sunt indicate datele de identificare ale presupusului împrumutător (date de identificare ale părții în pretinsul raport juridic de împrumut), ceea ce prin prisma art.679 alin.(1) și art.220 Cod civil, duce la nulitatea actului juridic în speță, în recipisă nu este identificat subiect presupusului raport juridic cu datele de identificare (rechizite).

În drept, acțiunea reconvențională a fost întemeiată pe prevederile art. art.216, 220, 228, 631-679 Cod civil, art.166-167, 172 CPC.

Prin hotărârea din 19 octombrie 2018 a Judecătorei Strășeni, sediul Călărași din 19 octombrie 2018, acțiunea înaintată de Porcari Petru a fost admisă integral; a fost încasat din contul lui Buzîmurga Vasile suma de 7040 de euro, echivalentul în valută națională calculată la data executării conform cursului oficial al leului moldovenesc stabilit de BNM și suma de 53 800 de lei cu titlu de împrumut. Acțiunea reconvențională a fost respinsă.

Prin hotărârea suplimentară din 12 noiembrie 2018 a Judecătorei Strășeni, sediul Călărași s-a încasat din contul lui Buzîmurga Vasile în beneficiul lui Porcari Petru suma de 5449 de lei cu titlu de taxă de stat achitată de Porcari Petru la depunerea acțiunii.

Buzîmurga Vasile a declarat apel împotriva hotărârii din 19 octombrie 2018 și hotărârii suplimentare din 12 noiembrie 2018 a Judecătorei Strășeni, sediul Călărași, solicitând casarea acestora și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii inițiale și admitere celei reconvenționale.

Prin decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Buzîmurga Vasile, a fost casată hotărârea din 19 octombrie 2018 și hotărârea suplimentară din 12 noiembrie 2018 ale Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii inițiale și de admitere a acțiunii reconvenționale; a fost declarată nulă recipisa scrisă de Buzîmurga Vasile la 11 februarie 2011 privind împrumutul în sumă de 7040 de euro și 53 800 de lei acordat de Porcari Petru; s-a încasat de la Porcari Petru în beneficiul lui Buzîmurga Vasile cheltuieli de judecată aferente judecării cauzei în instanța de apel în mărime de 4086 de lei.

Prin încheierea din 23 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a corectat eroarea strecurată în decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și s-a înlocuit sintagma „Judecătoria Călărași (sediul central)” cu sintagma „Judecătoria Strășeni (sediul Călărași).”

La 28 ianuarie 2020 Porcari Petru, reprezentat de avocatul Diaconov Vladimir, a declarat recurs împotriva deciziei din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe și a hotărârii suplimentare din 12 noiembrie 2018 ale Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel a aplicat greșit normele cu privire la nulitatea actului juridic, nefiind clare temeiurile anulării recipisei. Adică în baza cărui temei juridic și din ce motive a fost anulată recipisa, pentru că este un act fictiv, sau pentru că este unul simulat, sau pentru că contravine legii.

Mai mult ca atât s-a indicat în cererea de recurs că împrumutul acordat de către Porcari Petru lui Buzîmurga Vasile la data de 11 februarie 2011 nu are nici o legătură cu creditul și datoriile ultimului invocate în cererea reconvențională, iar careva temeiuri de nulitate a recipisei nu se constată, aceasta întrunind toate condițiile de formă și de fond.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată participanților la proces la 19 decembrie 2019 și respectiv la 20 decembrie 2019 prin adresa electronică (f.d.101-102).

În circumstanțele date, recursul declarat de Porcari Petru, reprezentat de avocatul Diaconov Vladimir la 28 ianuarie 2020 este depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin notificarea din 10 februarie 2020 Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimaților copia recursurilor și i-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

La 09 martie 2020 Buzîmurga Vasile, reprezentat de avocatul Corneliu Vlad a depus referință solicitând respingerea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 25 martie 2020 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. a) și c) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din materialele cauzei, Porcari Petru înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Buzîmurga Vasile a solicitat încasarea sumei de 7040 euro și suma de 53800 lei, în temeiul recipisei din 11 februarie 2011.

La rândul său, Buzîmurga Vasile înaintând acțiune reconvențională împotriva lui Porcari Petru a solicitat declararea nulă a recipisei din 11 februarie 2011, ca lipsită de efect juridic.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea inițială și a respins acțiunea reconvențională.

Judecând apelul declarat de către Buzîmurga Vasile, a fost casată hotărârea din 19 octombrie 2018 și hotărârea suplimentară din 12 noiembrie 2018 ale Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii inițiale și de admitere a acțiunii reconvenționale; a fost declarată nulă recipisa scrisă de Buzîmurga Vasile la 11 februarie 2011 privind împrumutul în sumă de 7040 de euro și 53 800 de lei acordat de Porcari Petru; s-a încasat de la Porcari Petru în beneficiul lui Buzîmurga Vasile cheltuieli de judecată aferente judecării cauzei în instanța de apel în mărime de 4086 de lei.

La adoptarea unei asemenea soluții, instanța de apel a concluzionat că din conținutul recipisei anexate la dosar nu poate fi dedusă respectarea condițiilor obligatorii prevăzute de lege, or, în acesta nu este indicată expres data la care împrumutul trebuie să restituie suma, semnătura aplicată pe act, nu poate fi extins asupra termenului rambursării, iar din declarațiile oferite în cadrul urmăririi penale, Porcari Petru a dat declarații contradictorii, circumstanțelor elucidate prin prisma recipisei în cauză. Respectiv, dat fiind faptul că la caz nu au fost constatate caracteristicile unui raport contractual bilateral și anume, obiectivul urmărit la încheierea înscrisului din 11 februarie 2011 și interesul pe care părțile îl urmăreau, instanța de apel a considerat că cerințele expuse în cererea de chemare în judecată a lui Porcari Pentru sunt lipsite de suport probatoriu, și urmează a fi respinse ca neîntemeiată.

Instanța de apel a remarcat temeinicia acțiunii reconvenționale și respectiv a cererii de apel, depuse de Buzîmurga Vasile cu referire la faptul că în principiu, recipisa din 11 februarie 2011, nu a avut intenția de a produce efecte juridice, considerând nul înscrisul prin care Buzîmurga Vasile a împrumutat de la Porcari Petru suma de 7040 euro și 53800 lei, or, cu referire la obiectul prezentului litigiu, instanța de apel a menționat, că recipisa sau alt înscris pot servi drept temei pentru încasarea sumei împrumutului, doar dacă conține informații despre părțile contractului de împrumut și despre data scadentă la care suma concretă a împrumutului urmează a fi restituită, iar lipsa acesteia, se sancționează cu nulitate.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel la adoptarea deciziei a interpretat eronat legea și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță, justificat, pronunțându-se asupra aspectelor importante, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii inițiale înaintate de către Porcari Petru și netemeiniciei acțiunii reconvenționale înaintate de către Buzîmurga Vasile.

Astfel, la caz, Porcari Petru pretinde în acțiunea inițială că în temeiul recipisei din 11 februarie 2011 Buzîmurga Vasile, în calitate de împrumutat a primit de la Porcari Petru în calitate de împrumutător suma de 7040 euro și 53800 lei cu restituirea datoriei până la data de 01 martie 2011.

Conform art. 8 alin. (1) din Codul civil, drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sunt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile generale și de la sensul legislației civile.

Conform art. 512 alin. (1) din Codul civil, în virtutea raportului obligational, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Art. 867 alin. (1) din Codul civil prevede că, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

În sensul normei enunțate este de înțeles că, contractul de împrumut reprezintă o înțelegere(acord) conform căreia împrumutătorul se obligă să dea în proprietate împrumutatului bani sau alte bunuri fungibile, iar ultimul se obligă să restituie aceeași sumă de bani sau bunuri de același gen, calitate sau cantitate.

Contractul de împrumut impune condiția ca în cazul împrumuturilor bănești predarea cu titlu de împrumut în vederea încheierii contractului să fie efectuată în așa mod încât împrumutatul să poată dispune de sumele împrumutate din momentul acordării împrumutului.

Prin urmare, deoarece contractul este translativ de proprietate, atât împrumutătorul, cât și împrumutatul, trebuie să aibă capacitatea să îndeplinească condițiile cerute de lege pentru actele de dispoziție și capacitatea de a încheia astfel de acte.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție evidențiază că, părțile unui contract de împrumut sunt elemente obligatorii ale acestui contract și urmează a fi identificate, fără a exista careva dubii în privința identității acestora.

Menționează, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, că înscrisul (recipisa) prezentat și anexat de către Porcari Petru, denotă faptul că Buzîmurga Vasile nu și-a executat în termen și cu bună-credință obligațiile civile asumate în temeiul contractului de împrumut față de împrumutătorul Porcari Petru.

Astfel, înscrisul menționat atestă că părțile în litigiu Porcari Petru, pe de o parte și Buzîmurga Vasile pe de altă parte, au dat naștere unui raport juridic civil rezultat din contractul de împrumut.

Conform art. 871 alin. (1) din Codul civil, împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract.

Conform art. 572 alin. (2) din Codul civil, obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, prima instanță just a concluzionat că prin prisma art.118 alin.(1) CPC, Buzîmurga Vasile nu a prezentat probe pertinente și concludente care să combată circumstanțele invocate și confirmate de Porcari Petru.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție indică că, reieșind din prevederile capitolului VII, care reglementează împrumutul, este cert că, Codul civil nu conține reguli speciale cu privire la forma contractului de împrumut, urmând să fie respectate regulile generale referitoare la forma convenției, adică prevederile art. 210 și 211 din Codul civil, conform cărora actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice se încheie în formă scrisă dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1000 lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului.

Faptul încheierii contractului de împrumut în formă scrisă poate fi demonstrat printr-un înscris, semnat de părți (împrumutat și împrumutător), prin telegrame, telefonograme, solicitarea scrisă din partea împrumutatului de amânare a termenului achitării împrumutului, scrisoarea -garanție cu afirmația că împrumutul va fi restituit și altele asemenea, semnate de partea care le-a expediat.

Colegiul menționează că conform recipisei, semnată de către Buzîmurga Vasile la data de 11 februarie 2011, se denotă că ultimul, a împrumutat de la Porcari Petru suma de 7040 euro și 53800 lei.

În această ordine de idei, instanța de recurs conchide că argumentul instanței de apel precum că recipisa sau alt înscris pot servi drept temei pentru încasarea

sumeii împrumutului, doar dacă conține informații despre părțile contractului de împrumut și despre data scadentă la care suma concretă a împrumutului urmează a fi restituită, iar lipsa acesteia, se sancționează cu nulitate, este neîntemeiat.

Astfel, conform dispozițiilor art.195 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), actul juridic civil este manifestarea de către persoane fizice și juridice a voinței îndreptate spre nașterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile.

Prin noțiunea de act juridic în sensul art. 195 Cod civil, este de înțeles că unul din elementele definitorii ale actului juridic civil este manifestarea de voință.

Or, în temeiul art.196 alin.(1),(3) Cod civil, actul juridic unilateral este manifestarea de voință a unei singure părți. Actul juridic unilateral poate da naștere la obligații pentru terți numai în cazurile prevăzute de lege, pe când actul juridic bilateral este manifestarea de voință concordantă a două părți.

Cu referire la prevederile enunțate se atestă și corectitudinea soluției primei instanțe precum că conform art.679 alin.(1) Cod civil, contractul se consideră încheiat dacă părțile au ajuns la un acord privind toate clauzele lui esențiale.

Mai mult în temeiul art.725 Cod civil, orice contract trebuie interpretat pe principiile bunei-credințe și se interpretează după intenția comună a părților, fără a se limita la sensul literal al termenilor utilizați.

Or, în temeiul art.726 Cod civil, la interpretarea contractului se va ține cont de natura lui, de circumstanțele în care a fost încheiat, de interpretarea care este dată acestuia de către părți sau care poate fi dedusă din comportamentul lor de până la și de după încheierea contractului, precum și de uzanțe.

Prin urmare, Colegiul relatează că împrumutul acordat de către Porcari Petru lui Buzîmurga Vasile la data de 11 februarie 2011 nu are nici o legătură cu creditul și datoriile ultimului invocate în cererea reconvențională, iar careva temeiuri de nulitate a recipisei nu se constată, aceasta întrunind toate condițiile de formă și de fond.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decelează că acțiunea reconvențională este neîntemeiată, deoarece nu au fost prezentate careva probe concludente și pertinente privind declararea nulă a recipisei din 11 februarie 2011 și că a fost încheiată sub imperiul comportamentului dolosiv și viclean al creditorului Porcari Petru.

Pentru aceste rațiuni, instanța de recurs reține ca întemeiată concluzia primei instanțe cu privire la admiterea acțiunii inițiale a lui Porcari Petru împotriva lui Buzîmurga Vasile cu privire la încasarea împrumutului și compensarea cheltuielilor de judecată și de respingere a acțiunii reconvenționale înaintată de Buzîmurga Vasile împotriva lui Porcari Petru cu privire la declararea nulității recipisei, prin urmare netemeinicia deciziei instanței de apel.

Pentru motivele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat, care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii din 19 octombrie 2018 și hotărârii suplimentare din 12 noiembrie 2018 ale Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Porcari Petru, reprezentat de avocatul Diaconov Vladimir.

Se casează integral decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 19 octombrie 2018 și hotărârea suplimentară din 12 noiembrie 2018 ale Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Porcari Petru împotriva lui Buzîmurga Vasile cu privire la încasarea împrumutului și compensarea cheltuielilor de judecată și acțiunea reconvențională înaintată de Buzîmurga Vasile împotriva lui Porcari Petru cu privire la declararea nulității recipisei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,  
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru